

Книш Софія В'ячеславівна,
студентка юридичного факультету

Науковий керівник:

Бондар О.С., к.ю.н., доцент кафедри
цивільно-правових дисциплін

*(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)*

СПІВВІДНОШЕННЯ ІПОТЕКИ З ІНШИМИ СПОСОБАМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИКОНАННЯ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ

Іпотека є надійним способом забезпечення виконання зобов'язання. Це правове явище забезпечує не лише схоронність майна на випадок невиконання боржником умов зобов'язання, а й виступає певним фактором стимулювання боржника щодо виконання своїх обов'язків належним чином.

Згідно зі статтею 575 Цивільного кодексу України (далі - ЦКУ) «іпотекою» є застава нерухомого майна, що залишається у володінні заставодавця або третьої особи. Співвідношення іпотеки з іншими способами забезпечення зобов'язань має досить вагомий роль, адже є забезпеченням права громадян на вільний вибір способів забезпечення зобов'язань. Зобов'язання в першу чергу має ґрунтуватися на засадах добросовісності, розумності та справедливості [1]. У разі порушення боржником основного зобов'язання відповідно до іпотеки іпотекодержатель має право задовольнити забезпечені нею вимоги за рахунок предмета іпотеки переважно перед іншими особами, права чи вимоги яких на передане в іпотеку нерухоме майно зареєстровані після державної реєстрації іпотеки. Якщо пріоритет окремого права чи вимоги на передане в іпотеку нерухоме майно виникає відповідно до закону, таке право чи вимога має пріоритет над вимогою іпотекодержателя лише у разі його/її виникнення та реєстрації до моменту державної реєстрації іпотеки [2].

У статті 549 ЦКУ зазначено що: неустойкою є грошова сума або інше майно, які боржник повинен передати кредиторіві у разі порушення боржником зобов'язання. Штрафом є неустойка, що обчислюється у відсотках від суми невиконаного або неналежно виконаного зобов'язання. Пенєю є неустойка, що обчислюється у відсотках від суми несвоєчасно виконаного грошового зобов'язання за кожен день прострочення виконання [1]. Неустойка належить до так званого «немайнового зобов'язання», наслідками порушення якого і може стати її безпосередня виплата, відшкодування збитків та виконання зобов'язання за рахунок боржника. Предметом неустойки найчастіше виступає грошова сума, але може бути нерухоме майно як в іпотеці, а також рухоме. Право на неустойку, виникає у кредитора незалежно від наявності збитків які виникли у зв'язку з невиконанням або неналежним виконанням

передбаченого зобов'язання. Але, з предметом іпотеки тісно пов'язаний не лише спосіб, а й місце виконання іпотечного зобов'язання. Як зазначає А.М. Гужва, «договірне зобов'язання містить, як правило, декілька дій, які можуть виконуватись у різних місцях»[3].

Відповідно до статті 553 ЦКУ, порука передбачає, що поручитель поручається перед кредитором боржника за виконання ним свого обов'язку. Поручитель відповідає перед кредитором за порушення зобов'язання боржником. Порукою може забезпечуватися виконання зобов'язання частково або у повному обсязі. Поручителем може бути одна особа або кілька осіб [1]. У випадку укладання договору поруки змінюється суб'єктний склад, адже з'являється така сторона як поручитель, який у разі невиконання боржником обов'язку виступає як боржник за солідарною відповідальністю, але в разі виконання обов'язку поручителем, до нього переходить право вимоги за зобов'язанням на свою користь.

Гарантом за статтею 560 ЦКУ є банк, інша фінансова установа, страхова організація яка гарантує перед кредитором (бенефіціаром) виконання боржником (принципалом) свого обов'язку. Гарант відповідає перед кредитором за порушення зобов'язання боржником. Гарантія діє протягом строку, на який вона видана. Гарантія є чинною від дня її видачі, якщо в ній не встановлено інше [1]. Гарантія не може бути відкликана гарантом, якщо в ній не встановлено інше. Тобто, гарантія має дещо схожі ознаки з порукою, але суб'єктами виступають інші особи та установи, в даному випадку гарантією може бути забезпечена тільки грошова сума і відповідному еквіваленті.

Статтею 570 ЦКУ встановлено що: завдатком є грошова сума або рухоме майно, що видається кредиторіві боржником у рахунок належних з нього за договором платежів, на підтвердження зобов'язання і на забезпечення його виконання. Якщо не буде встановлено, що сума, сплачена в рахунок належних з боржника платежів, є завдатком, вона вважається авансом [1]. В даному випадку йдеться про завчасне використання такого засобу як завдаток, тобто до виконання основного зобов'язання.

В силу застави яка передбачена статтею 572 ЦКУ кредитор (заставодержатель) має право у разі невиконання боржником (заставодавцем) зобов'язання, забезпеченого заставою, одержати задоволення за рахунок заставленого майна переважно перед іншими кредиторами цього боржника, якщо інше не встановлено законом (право застави) [1]. Іпотека та заклад є окремими видами застави, тільки іпотека це застава нерухомого майна, а заклад застава рухомого майна. Виходячи з вище описаного іпотека має деякі відмінності від інших способів забезпечення, саме за: суб'єктивним складом; предметом виконання; строком виконання; часом застосування засобу забезпечення; місцем виконання.

Отже, способи забезпечення зобов'язань покликані відновити порушене право особи та певним чином повернути зобов'язання в початкову стадію, якщо його подальше виконання суперечить інтересам кредитора. Диференці-

ація вище зазначених способів слугує для забезпечення прав та інтересів громадян України, саме для реалізації принципу диспозитивності у виборі правових норм та їх застосування.

1. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-І.
2. Закон України «Про іпотеку» Редакція від 25.09.2019, підстава - 112-ІХ.
3. Гужва А.М. Інтерес і місце виконання договору в сучасному правозастосуванні й римському праві / А.М. Гужва // Право і Безпека. — 2010.

Кузьменко Альбіна Олександрівна,
студентка юридичного факультету

Науковий керівник:

Шиян Анатолій Григорович,
старший викладач кафедри
кримінально-правових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ВИКОРИСТАННЯ ПОЛІГРАФА: КРИМІНАЛЬНИЙ ПРОЦЕСУАЛЬНИЙ АСПЕКТ

Необхідність реформування кримінального процесуального законодавства України зумовлена економічними, політичними та соціальними змінами в нашій державі. Загальновідомо, що однією з ознак процвітання держави є стабільність життя і спокій її громадян, які забезпечуються злагодженою і цілеспрямованою діяльністю органів досудового розслідування з розкриття і розслідування кримінальних правопорушень, а також їх розгляд у судовому провадженні.

Упродовж усього часу розвитку України як незалежної держави постає одне запитання: яким повинно бути кримінальне процесуальне законодавство України, щоб водночас відповідати європейським стандартам і разом з тим слугувати надійним засобом захисту прав, свобод та законних інтересів конкретної особи нашої країни [1, с. 39].

Можна сміливо стверджувати, що починаючи з моменту реєстрації у Верховній Раді України проекту Кримінального процесуального кодексу України 2012 року (далі - КПК), в нашій країні розпочалося жваве обговорення запропонованих новел кримінального процесуального законодавства. А після прийняття й набрання чинності новим КПК, кількість питань щодо його застосування тільки збільшилась, передусім у працівників органів досудового розслідування і суду.